

Jean-Claude Lallias, «Reflets d'une machinerie énigmatique», a *Dom Juan: métamorphoses d'une pièce*, dins de la revista *Théâtre Aujourd'hui*, núm. 4 (Traducció: TNC)

L'obra, escrita per a un «teatre de gran aparat», se'ns presenta com un monstre de la seva època, i continua sent un enigma per a nosaltres. La parella de Don Joan i Sganarelle, convertida en mítica, deixa un rastre inesborrable en el recorregut dels actors. [...]

En el seu naixement, l'obra va beure de tots els ressorts de la maquinària teatral. Escrita per a l'enginyosa caixa escènica a la italiana, que permet transportar el públic a la platja, a un bosc, a un apartament o al mausoleu del Comanador, l'obra juga entremaliada amb la il·lusió teatral per provocar el sobrenatural i desbaratar-lo en irreverents esclats de riure. També posa paranys als valors preestablerts i els gira com un guant amb insolència en els miralls de la teatralitat. L'obra desperta la infància en cada espectador, que gaudeix creient-se la màgia materialitzada i present a escena gràcies a les politges, les trapes, les teles pintades i els contrapesos... Si l'escriptura de Molière ressegueix aquesta plasticitat espectacular i se'n diverteix a cor què vols, és per continuar un arriscat combat contra poders enganyosos ben terrenals. No hi ha res com l'aparent maquinària per treure d'una manera punyent el foc d'artifici de les idees!

Igual que Hamlet per a Anglaterra o Faust per a Alemanya, Don Joan s'ha convertit en un dels grans personatges mítics del repertori francès. Siguin quins siguin els posicionaments interpretatius i de posada en escena, l'actor que l'encarna sap d'entrada que no esgotarà les possibilitats d'aquest personatge calidoscòpic. Don Joan «marca» un actor, l'obliga a multiplicar-se fins a extrems secrets. I en la corba de les seves exploracions del paper, sens dubte més que en altres obres del repertori, necessita el contrapunt dels seus companys, començant pel de l'actor que encarni Sganarelle. L'obra imposa una visió estereoscòpica del destí humà, fa ressonar les seves diferents dimensions. Com Don Quixot —un altre heroi d'origen hispànic—, Don Joan es mostra i es construeix en els jocs de miralls de diferents facetes del duo. Com uns harmònics, els matisos de sentit apareixen dels subtils equilibris del treball actoral... Molière, que va ser el primer Sganarelle que va acompanyar el naixement del «seu» Don Joan, fa així un regal de fraternitat als actors. Magnífica la solidaritat de l'escenari.